Ingleses

UNA PESETA

Viola

22

INGLESOS

INGLESOS

Passatemps en un acte

y en prosa, inspirat en un asssumpto estranger

per

Lluis Viola y Vergés

Estrenat ab éxit en el «Teatre Catalá»

instalat en lo de Romea, la vetlla del 21 d' Abril de 1897

BARCELONA

Imprempta L' Atlántida, Dr. Dou, 14

1898

Al celebrat autor dramátich

D. Antón Ferrer y Codina

Com á petita prova de lo molt que l' aprecia son amich de debó y admirador entusiasta

Lluis Viola y Vergés

REPARTIMENT

PERSONATJES	ACTORS
Pura	Srta. Carmen Planas.
Nemessi	D. Frederich Fuentes.
Toribi	» Theodor Bonaplata.
Bistecks.	» Carlos Rubio.

Escena contemporánea.

Punt de vista: del Director.

Acte únich

Saló lutxosament arreglat, porta al foro, dos de laterals, una segón terme dreta, finestra aprop del foro. En primer terme una ximenea ab dos candelabros y mirall al demunt. A cada costat un silló; aprop dels sillóns una tauleta de centro. en la que hi haurá una ampolla ab ví, melindros, timbre y una lámpara encesa. Al aixecarse el teló BISTECKS está sentat en un silló. Tocan las dugas.

ESCENA PRIMERA

BISTECKS *sol*

BISTECKS Las dugas y els amos no tornarán fins á las qüatre al menos... y mentrestant, tú, Bistecks aguantat al payro... sinó... perqué naixías pobre. Estich aburrit; ja he llegit cinch vegadas el saynete d' en *Saldoni y la Margarida*... y are estava per fer una bacayna, pero si venen y 'm troban adormit, potsé 'm digan que me la busqui, que del modo que van las colocacións sería com si 'm condemnessin á pá y aygua per tota la vida; ¡cá!... ¡cá! Bistechs, aguanta y calla... fins que vinga aquella ordre de Madrit, que no acaba d' arribar may; alló de que 'ls qu' are van dalt vinguin a baix. ¡Ay senyor y com cambían els temps! Quan l' amo era

solter ¡alló era viurer! Ell per un cantó ab las senyoretas y jo per l' altre ab las criadas. Ni 'n *Chutti* estava tan bé ab *D. Cuan Tanorio*. ¡El cotxe! Soroll d' un cotxe. Vaja, ja 'ls tením aquí; algun dimoni s' haurá trencat el coll... Veyám... Mira per la finestra. Calla... ¿quí deu ser aquest tipo que 'n salta?... deu venir ab ells algun amich... ¡Bon 'hora per tertulias!... tinguéssin de llevarse tant dematí com jo no tindrían ganas d' entretenirse á las tantas de la matinada... bé prou s' arreglarán... Me 'n vaig á dintre, ja 'm cridarán si 'ls faig falta. Entra segón terme esquerra. Al poch s' obra la porta del foro y ab molt sigilo després de treurer el cap com per regoneixer el terreno, entra NEMESSI en escena; va elegant, pero molt tronat; dú el barret de copa acordeonat.

ESCENA II

NEMESSI

NEMESSI Ave María!... Ave María!... Ave María Puríssima!... No contestan?... Sembla que no hi há ningú... Veurás donchs fora por. S' adelanta. Manoy qu' está bé tot axó. Ho haurían de privar l' estar ab tant de luxo... deu ser d' algún millonari aquesta casa; ¡quin saló! ¡quins miralls! ¡quinas cadiras! ¡quins melindros! Menjantsen un y ficantse els altres á la butxaca; s' aboca ví de l' ampolla y beu. ¡Y quin ví!... Recristo y com retorna... Pot dir la dispesera que m' el dona del millor... Si l' ampolla 'm capigués á la butxaca... Ho prova Ja hi faría tastar jo aquest, per ferla quedar un' hora llepantse els bigotis de gust. Sentantse Manoy ¡y quins assientos mes flon-

jos! semblan plens de marèngues... Donchs, si: aquesta dispesera, 's mór per mí, y vulgas no vulgas, me tinch de deixar fer l' amor, sent mes lletja qu' un pecat, y tot, perqué com que l' hi dech deu mesos de dispesa... (M' hi estich desde la setmana Santa)... d' aquet modo, fentlhi tot lo que 'm demana, no 'm tréu al carrér á puntadas de péu... Oh, y que una puntada de peu de la meva dispesera ha de ser terrible. ¡Quins peus! Jo preferiría una cossa de caball perqué alló no son peus; son pans de Valls de tres lliuras. Avuy l' ha pagada en que l' havía d' acompanyar al Liceu, sabént com sap que jo no puch mourem de casa; que no mes surto á la nit... y encare ab careta; que m' ho te privat el *gabinet inglés* vuy dir; els inglesos.

Jo vaig dirli:—Mira dona que m' en entreuran del ball.—¿Perqué?—va dirme ella —Perque li dech alguna cosa al empressari.—¿Quí es?—No ho se—¡Com ho saps donchs que li deus?—Perque jo dech á tothom que fassi dos setmanas que sigui vehí de Barcelona... pero *nada* no hi pogut convéncela y he llogat aquest barret y aquest traje á ca la Pelegrina que díu qu' en Vico hi havía fet *Vida alegre y muerte triste* y ab la dispesera del bras cap al Liceu hi falta gent.

Passem el vestibul, bueno ja som al saló, ens assentem y al cap d' una mica ve un beneyt á esbroncarnos... ¡Oh! y 'l tros de cóniam estava empenyat en que la dispesera era un home disfressat... Va comensar á reunirse gent; y jo á tremolar com la fulla al arbre, perqué, vaja; el qu' es

aquesta nit sort de la casaca d' en Vico que ó sinó, jo del teatro no 'n surto víu. ¡Si n' han vingút d' inglesos! ¡Semblava que fos á Barcelona la esquadra del Canal de la Manxa!...

Jo, ja estava tranquil al veurer que ningú atentava contra la meva personalitat; quan ¡patím, patám! me sento al clatell una ma de ferro, com si un forner hi pastés pá, de segur que devía ser algún sabater de la Tapinería; de poch ó de molt ab tots estich emparentat. Allí no hi estava be. M' axeco ¡Pero qué vaig fer! Me sento una puntada de peu en cert puesto y después d' aquella un altre y un altre, fins que corrent jo y corrent ell atravessem corredors, baxem l' escala, sortím al carrer y preveyent unas quantas puntadas de peu y una nova tanda de clatelladas; obro la portella d' un cotxe que hi había allí aprop de l' acera y 'm fico á dins tancant de cop, ab l' intenció de sortir per l' altre portella; pero sent el soroll el cotxero que dormía com un liró en el pescante y fustiga 'ls caballs qu' es posan á correr á *escape*, seguint carrers y carreróns .. per fi s' atura 'l cotxe, s' obra la porta y entra en el pati d' aquesta casa; baixo... y pujo aquí á correcuyta per la pór de toparme ab el porter y 'l cotxero ó quansevulga dels criats que dessegú també 'ls hi dech alguna cosa...

¿Y are qué faig? Del primer enredo, n' he surtit ab las mans netas: ¿pero y del compromís d' are qui m' en treu? El mellor es que no sé ahont soch ni 'l carrer ni 'l número... perque 'l qu' es el cotxe corría de debó. ¡Quin cotxero mes bárbaro! Per

culpa d' ell, are estich esposat á que se 'm prengui per un quansevol... per un lladre... per un *fasinerozo* y si de cás ja estich ben fresch perqué d' anar una quinzena á la presó no m' en escapo. ¡Oh! y ves que dirá la Emilia quan veurá passar días y días sense acostarmhi? No ho tindría poch bé en Rexachs de la Ganzalera, un vell qu' es pert de vista y qu' es gasta mes diners dels que 'ls que á mi 'm faltan en ferli regalos... ¿Pero y si are 'm trovan aquí dintre y m' *arxivan*? Ja estaría ben llest. A n' aquest rival, encare may l' hi he vist la fesomía ¡com sempre va embolicat! Deu ser fredolich... ¡Si jo trobava un balcó!... es primer pis y 'm sembla que arrencant las dugas manigas de la casaca d' en Vico y anusantlas podría fer el descens fácilment, y sense desperfectes personals; per anar á casa, després ja me las ficaría altre vegada: ¡gran pensament!... veyám... á posarlo en práctica... Mira primer terma esquerra.
¡Aixó es molt fosch!.. Encendré mistos Es treu una capsa de la butxaca. peró... Mare de Deu y que soch tonto! ¿Aquest llum per que 'l necessitan aquí? (Desa la capsa.) Els richs son molt malgastadors... ¡Veyam si 'm sentiré alguna garrotada per l' esquena!...
Mútis s' en va primer terme esquerra.

ESCENA III

DON TORIBI *y* DONYA PURA

Fosch. Entran p' el foro vestits elegantment.

TORIBI Vaja endevant... té mira, á las toscas.

PURA Que vols que miri si no veig res...

TORIBI Sembla qu' avuy tots els criats se diverteixin ab nosaltres...

PURA Bueno, bueno, quinas ganas d' enrahonar en baldes... encén un misto y ves si trovas cap lámpara.

Clar Toribi encén un misto ab el qu' encén las espelmas d' un candelero que hi haurá demunt de la ximenea.

TORIBI Això es qu' en Bistecks s' adormit; demá no li valdrán pas escusas.

PURA El descuyt d' aquest ray... el cotxero! Ja 'n deus estar convensut de que s' en burla de tú!.. Que begui una mica, passe: pero tant... fins al extrém d' obligarnos á venir á peu del Liceo á las tantas de la matinada.

TORIBI Ja volía llogar un cotxe.

PURA No vull res llogat, tot ho vull propi.

TORIBI ¿Vols d r?

PURA No cal que digas que no pot perdonárseli.

TORIBI Ja l' avisaré.

PURA Just, á n' aquest l' avisas y á n' el altre el despatxas punta en blanch; aquest cap no era pas fet p r tú.

TORIBI Hi ha més ciencia de la que 't creus. No veus dona que de cotxeros inglesos no 'n te qui 'n vol: s' ha de tenir paciencia, desengányat!

PURA Picant de peus ¿Y tu ets un home?

TORIBI Y are: vés quinas preguntas de ferme, ja veurás, dona, no t' enfadis, potser no va entendrer l' ordre que li vaig donar: no veus qu' encare no puch expressar be l' inglés.

PURA Mireus que apendre l' inglés, per parlar ab el cotxero.

TORIBI Per parlar ab tothom dona, parlantlo ab ell el podré parlar hasta ab el prímcep de Gales si convé.

PURA Tens unas cosas... vaja calla, calla. ¿Y al porter tampoch li darás els *despidos*?

TORIBI ¡Dona, ja fa cinch anys que 'l tinch!

PURA El cotxero el deu haber ensenyat d' aixecá 'l coltze també.

TORIBI Vaja, are 'l pobre Pau aixeca 'l coltze...

PURA Tú mateix, vès que 't sembla, ens té un quart al carrer sense obrirnos, empenyat en que ja habíam entrat.

TORIBI ¡Pobre home! ¡potser somiava!

PURA El que tens que fer es cridar al cotxero, perque vull donarli ordres sérias.

TORIBI ¿Be, que li vols dir? Deixal dormir dona, que t' agradaría á n' tú que sense cap motíu 't despertessin en el primer son?

PURA Ja veurás, digam com s' ha de dir perqué s' aixequi desseguida.

TORIBI No ho sé no hi he arriba tencare á n' axó: t' ho diré demá qu' ho miraré á n' el diccionari.

PURA ¡Ets un beneyt!

TORIBI Gracias pel favor.

PURA No cal que 'n donguis de gracias que prou te las necessitas tú que 'n tens molt pocas.

TORIBI Si tu volguessis darmen tantas que 'n tens, pero... ja veurás noya d' axó ja n' acabarém de parlar .. m' en vaig al cassino qu' encare hi trobaré á n aquells.

PURA Oh... á n' aquellas.

TORIBI ¡Ja hi som!

PURA Tu dirás si are son horas d' anar al cassino... ¡á las tres del dematí!

TORIBI Es que fan el burro fins á la matinada.

PURA Y tu 'l fas tot lo día.

TORIBI No se pas que tens avuy. (Pren el barret de Némessi).
¡Recristo com m' han posat el barret! y n' hi m' en había adonat. Axó ha sigut quant aquell dromedari corría al darrera

d' aquell jove donantli cops y puntadas de peus. . per xo ja m' ho ha semblat que jo había arreplegat algún tanto... veurás qu' aniré á buscar l' hongo...

PURA Es á dir que t' en vas.

TORIBI Ja tornaré aviat: es no mes que per estirar una mica las camas.

PURA Encare no las has estiradas prou del Liceo fins aquí?

TORIBI No, ab una mica més las tindré bé.

PURA Bueno, bueno, donchs t' acompanyaré: á n' á mi també 'm convé estirarlas.

TORIBI Ja te las estiraré jo... vina.

PURA Estirat las tevas y no 'ns mourém de casa, beneyt!

TORIBI Tú ho ets, ¿ahont s' es vist que las senyoras vagin al cassino?

PURA Ja 'n treuré jo la moda.

TORIBI Mira, Pura, no m' exasperis!

PURA Tú no vols anar al cassino!

TORIBI Calla, calla, ¿y donchs ahont?

PURA Ahont, no ho sé de fixo... pero... ¡tú no m' ets fiel Toribi!

TORIBI Mira Pura que soch de costúms puras y tu ab tot y dirte Pura no ets tant pura com semblas y ja 'm tens apurat, ab aixó muxoni.

PURA Que... ¿qué dius are?

TORIBI Lo que sents; recorda els mimos y cumpliments d' aquell coronel y... que fins va dirte hermosa.

PURA Com que ho soch.

TORIBI Alabat ruch.

PURA De ruch ho serás tú... sents? are 's posa á plourer.

TORIBI Cá, algún vehí que fregirá peix.

PURA ¡Me tens per molt tonta!

TORIBI (Y la Emilia 's cansará d' esperarse. 'S mira.

rellotje Redimontri be 's prou tart.) Carinyós No siguis gelosa dona.

PURA Senyal de que t' estimo.

TORIBI També t' estimo molt jo y no 'n tinch de gelos. No 'n pateixo jo d' aquesta malaltía, es molt cursi.

PURA Sí ¿eh? Donchs ves ab cuydado que las donas som el dimoni y...

TORIBI Que vols dir?

PURA No... no... res, home, res... ¿qué no te 'n vas?

TORIBI (¡Qui sap si mentres soch fora el coronel... pero ¡cá!)

PURA Es molt guapo.

TORIBI Sols per tú molt més ho voldría serho.

PURA Fuig home, si no parlava pas de tú, parlava del coronel, qu' es molt carinyós y molt amable... quant menos ab mí.

TORIBI Si vols que 't digui la vritat ab prou feynas el conech.

PURA Ja 'l conech jo, es molt amable.

TORIBI Si y molt carinyós. (Ho fá perque no 'm mogui)

PURA Y potser no es lluny d' aquí...

TORIBI Prou... ¿qué 'l tens á sota 'l llit?

PURA A sota ray, no 't fassi por... es que ho es molt d' amable...

TORIBI Ja m' ho has dit tres vegadas... m' en alegro, dona, ja me 'l farás coneixer... Bueno vaig per l' hongo.

PURA Toribi tú no tens gelos... tú no m' estimas.

TORIBI Es que tinch confiansa en tú, dona.

PURA Donchs no n hi tinguis.

TORIBI Y si jo n' hi vull tenir ¿qué n' has de fer tú?

PURA Apa, donchs, vesten; are ho vull que te 'n vagis.

TORIBI Y si are no m' en volgués anar?

PURA Me sabría molt greu. Apa, apa, ves, ves, qu' esperas?

TORIBI (Aixó de tréurem ja no m' agrada prou... m' escamo... qui sab si..?) Bueno noya abur... no passis ansia, ja procuraré tornar aviat.

PURA No, no tinguis por, com més tardis millor. Vaja adeu. (No s' en anirá, no.)

TORIBI ¡Bromista! (Ara la provaré.) Se sent soroll de trencadissa ¡Passan aygua! Vetaquí els teus capritxos de voler tenir gats.

PURA No més ens passarán que desgracias avuy.

TORIBI Bueno, hasta después.

PURA Adeu. (¡No 's mourá pas!)

TORIBI (Jo no la perdo de vista.) S' en vá primer terme esquerra.

ESCENA IV

PURA *á poch* NEMESI

PURA Ell s' ho pensa que m' ho crech que s' en ha anat... per' xó d' estimarme tant com avans, un bon xich s' en hi falta. Si jo sabía ferli agafar gelcs, ja ho sabría del cert si es que m' enganya, pero com no hi ha tal coronel sino que jo li vaig fer entendre... ¡are 'n donaría un duro d' un coronel, no més que per provarlo..! Calla, ja sento que torna... ¡pobre Toribi! potsé si que m' estima... ja es aquí... ay, ay, vol espantarme 'l bojot camina de puntetas... faré la distreta. S' assenta en el sofá del primer terme dreta. Nemesi surt segón terme esquerra.

NEMESI ¡Aquesta casa sembla un laberinto! Ay Deu meu! A veurer si no 'n podré sortir d' aquí. Tot son salas y corredors, quartos y quar-

tets, de balcó no n' hi trobat cap; potser no més n' hi ha de día... ja hauría seguit buscant mes, pero no se com ha sigut, que hi ensopegat y he fet la lámpara en deu trossos, es á dir, potser han sigut mes de deu pero no ve pas d' un, la mala estrella 'm segueix per tot, oh y encare sort que no era lluny d' aquí que sino, no se pas com torno.

PURA ¿Qué murmura ara?

NEMESSI Qui 'l deu haver encès aquest llum? Jo tot aixó ho havía deixat á las foscas.

PURA Girantse. ¡Vaja home!.. pero que.... Deu meu que miro. ¡Un lladre!.. ¡Reyna santíssima!. ¡Y estich sola!...

NEMESSI Que diu? un lladre? ahont senyora, ahont es qu' el mato.

PURA Vosté, es.

NEMESSI Miris que la citaré per injurias, jo no soch cap lladre.

PURA Donchs que busca, qui es vosté, com hi ha vingut aquí?

NEMESSI Uy, uy, uy, calma senyora, calma, fassim las preguntas de una á una que ó sino no 'ns entendrém. El que jo soch es un perdut.

PURA ¡Y ho confessa!

NEMESSI Vull dir que m' hi perdut y no se per ahont tornar á casa.

PURA Pero com hi ha vingut vosté á n' aquí?

NEMESSI De venirhi, hi he vingut molt bé... miris, en carretel-la.

PURA ¿Qué 's burla de mí?

NEMESSI Jo? Deu m' en reguart senyora, devant de tot, la educació.

PURA Pero per quin motiu vosté 's tróva en aquesta casa?

NEMESSI ¡Ay senyora! p' els inglesos, que cregui que son una gent que s' haurían de treure del mapa; no respectan res. Veu, el dels tramvías hasta ens ha fet malbé el passeig de Gracia.

PURA Bueno, bueno. P' els inglesos? Voldrá dir per l' inglés: es á dir, que 'l cotxero nostre l' haurá portat?

NEMESSI ¡Aixó! Justa la fusta.

PURA Pero ¿cóm ha sigut?

NEMESSI Del modo que van abaixá el gas; per forsa.

PURA Y com hi ha entrat vosté en la carretel-la?

NEMESSI Vaya unas preguntas; per la porta, senyora, per la porta. Jo volía sortir per l' altre; pero 'l cotxero s' ha empenyat en durme aquí... oh y que fins demanaré danys y perjudicis, perque aixó ha sigut un verdader dallonsas... secuestro.

PURA (Sembla que té un perdigó á l' ala; ja no 'm fa tanta por.) Y escolti ¿vosté á qué 's dedica?

NEMESSI A tirar el sabre.

PURA Es mestre d' esgrima?

NEMESSI Consumat. No queda pas ningú á Barcelona que no hagi rebut de las mevas mans; sabaters y sastres... no ls deixo pas may ab tranquilitat...

PURA (Aquest home 'm pot servir...) Li demano mil perdóns per el mal concepte que había format de vosté!

NEMESSI Aixó ray! no s' amohini, senyora, no s' amohini. Lo que voldría es que 'm fes acompanyar á la porta, perque ja comensa á ser hora d' anar á retiro.

PURA Va molt cremat. Home ¿que hi está tant malament aquí?

NEMESSI Per are, no... peró que sé jo del que pugui

succehir després... figuris que vosté fos casada.

PURA Y ho soch.

NEMESSI De debó? ¡No fem bromas!

PURA Y ab molta honra.

NEMESSI Que diu ara... ja veurá no perdém el temps; fassi 'l favor de ferme obrir, es tart y si 'l seu marit venía...

PURA Jo crech que ja es aquí.

NEMESSI ¡No fem bromas! ¿Ahont es aquest senyor? ¿Que dormen separats?

PURA No senyor, no; dormím junts, el temps s' ho porta.

NEMESSI Mira 'l murri!

PURA Que diu?

NEMESSI Vuy dir que la sap llarga, que no está per modas, fa com jo... miris aquesta casaca...

PURA Sí... es veritat; ¿qui li ha feta?

NEMESSI Ningú.

PURA Com s' entén ningú?

NEMESSI A mí ningú. Era d' en Vico. Pero... ja veurá, dexemho corre, si vé algun día per casa ja acabaré d' esplicarli... ara fássim, fássim obrir, senyora.

PURA Que no veu que no pot ser! ¿Qué dirían els criats si 'l vegessin sortir?

NEMESSI Be, y donchs, qu' hem de fer?

PURA Miri, seure. Perque venía.

NEMESSI Perqué m' hi portavan. Vès ab quin compromís no m' han ficat vostés.

PURA ¿Nosaltres?

NEMESSI Senyora, soch un home com els altres.

PURA No m' en havía adonat.

NEMESSI Vuy dir que dormo y menjo, y ja es hora de fer una cosa y altre.

PURA Si tant convé no li faltará res.

NEMESSI Oh! es que vuy dormir sol.

PURA Sol, sol.

NEMESSI Y quina classe de senyor es el seu marit?
PURA Aixís, aixís.
NEMESSI Prou, no parli més; enterats.
PURA Que vol que li diga.
NEMESSI Vuy dir, si es jove, si té forsa, si gasta bastó, si es de la broma ó té mal génit.
PURA Aixó ray, no 'l preocupi.
NEMESSI Com ho diu vosté. Miri que podrían haverhi desgracias. Suposis si ell me trobés abrassat ab vosté.
PURA Es que no li trobará.
NEMESSI (¡Y á mí que m' esplicas!) Be, senyora, aixó no es més qu' una suposició.
PURA Donchs no las fassi aquestas suposicións. Calli, m' acudeix una idea.
NEMESSI Per anarmen?
PURA No; per quedarse.
NEMESSI Tantas m' en acudeixen á n' amí... que si no fos el seu marit...
PURA Es que d' aquí casa ara com ara no s' en pot mourer.
NEMESSI Al últim 'm fará enfadar.
PURA Tindrá dos trevalls; no veu que 'l tinch presoner y n' hi hauría prou ab un crit.
NEMESSI No, no cridi per Deu.
PURA Assentis aquí.
NEMESSI Que 'm vol afeytar?
PURA ¡Be está prou de broma! Segui, li dich.
NEMESSI Endevant, vaja, seyém!
PURA Vosté m' ha dit que tira el sabre.
NEMESSI *Aixecantse.* Qué... que 's tracta d' algun desafío?
PURA No. Contesti lo que li preguntan y res més.
NEMESSI Donchs sí senyora; tiro el sabre á las mil maravellas.
PURA Y qué li proporciona aixó?
NEMESSI Moltas pallissas.

PURA No, home, no; vuy dir d' efectiu, de diners...

NEMESSI Ara ja no gayres; m' han vist els ccps amagats, y s' han escamat.

PURA (Aquest home 'm convé). Vol ser majordom?

NEMESSI De la Trasatlántica?

PURA No, home, no; d' aquí, d' aquesta casa... 'l que tinch es mitj boig y vuy cambiarlo.

NEMESSI Qui sap si 'ns arreglarém... Quan donan .?

PURA Trenta duros y 'l vestirém.

NEMESSI Vosté 'm vestirá? Acepto.

PURA Vull dir que li comprarém lo que li fassi falta.

NEMESSI ¡Farli clar dona! No m' había donat poca alegría...

PURA Bé; qué contesta?

NEMESSI Si tant s' hi empenya... si, vaja, si, 'm quedaré. ¿Qué pagan per endevant?

PURA Que té desconfiansa?

NEMESSI Lo que tinch es necessitat.

PURA Bueno; ¡aixó ray! demá cobrará. La gracia de vosté.

NEMESSI La meva especial, es la de tirá 'l sabre.

PURA No fassi broma. Vull dí 'l seu nom.

NEMESSI Ah... sí... sí...

PURA Bueno, qu' hem de fer.

NEMESSI Ah... sí... sí... Nemessi Leri Leri.

PURA Y ara? quin nom més lleig.

NEMESSI Tot lo que vulgui, senyora, pero no 'm van deixar triar.

PURA Donchs ha de cambiarlo.

NEMESSI Quan donan de turnas?

PURA Ay, ay, qu' está *charmant*. Enfadada. Res.

NEMESSI Está be, senyora; no s' enfadi per tan poca cosa.

PURA Si no m' enfado... Miri convé qu' es digui Jordi Ricart y siga coronel de caballería

mes ben dit, ha de fer veurer que ho es per unas cuantas horas.

NEMESSI Bueno, bueno.

PURA (En Toribi es coneix es aquí, no he sent it obrir la porta; comensém la comedia.)

NEMESSI Be, que pensa ara?

PURA Penso que de creurem y seguirme la bet a dependeix el que 's quedi per majordom y despatxi á l' altre.

NEMESSI ¿Al Boig?

PURA Cridant. Donchs sí, pendrá una tassa de thé senyor Ricart.

NEMESSI Be, be, no cridi, ¿que 's pensa que m' he tornat sort de repent?

PURA Calli, home! ja se 'l que 'm faig jo!

NEMESSI Ah, bueno, bueno, vinga 'l thé.

Pausa. Pura toca 'l timbre.

ESCENA V

Mateixos y BISTECKS

BISTECKS Que demanava?

PURA Sí, Bistecks.

NEMESSI Aixó ja es més enrahonat... que sigan ab forsa patatas.

PURA Qué diu are? Porti thé.

BISTECKS Está bé. Vase.

NEMESSI En qué quedém. ¿Será thé ó bistecks?

PURA Thé, home, thé, d' ahont surt ab bistecks á n' aquesta hora!

NEMESSI Donchs perque ho deya? Aixó es posar la mel á la boca.

PURA Dèu somiar vosté! Es ell que s' en diu.

NEMESSI De qué?

PURA De Bistecks.

NEMESSI Bistecks; y trobaba el meu nom lleig... be, sí... aquet es mes alimentici... oh y hasta 'm fa venir salivera...

PURA Es la manía del meu marit, que tot el servey siga inglés ó que ho sembli.

NEMESSI ¡Quinas manías!

PURA Calli, home, calli; sembla l' estripa qüentos. Surt Bistecks ab el thé.

BISTECKS Si es servida. (¡Qui deu ser aquet bohemi!)

PURA Ja?

BISTECKS Es que ja n' hi había de fet!

PURA Acosti 'ls melindros.

BISTECKS Ay, ay; no n' hi han.

PURA Que no n' hi han? Vosté s' els deu haber menjat, perque be n' hi habían avans d' anárnosen.

BISTECKS Oh, no senyora, no; jo li juro que no.

PURA Donchs qui pot haber sigut?

BISTECKS Que vol que li diga...

NEMESSI Vaja, home, vaja, no ho negui; no ho veu que te rahó la senyora.

BISTECKS Donchs no la té

PURA Vágissen del meu devant.

BISTECKS Es que...

NEMESSI Que no ho sent que li diuhen que s' en vagi?

BISTECKS Ja m' en vaig. (Qui deu sé aquest? quin orgull; *mando y quiero y que se haga pronto*... pst...)

PURA Y vosté no s' hi fiqui ab els criats.

NEMESSI Cóm?... no soch el majordom? ¿En que quedém?

PURA Te rahó, no m' en recordava.

NEMESSI Posantse thé. *¿Gusta?*

PURA Es clar que *gusto.*

NEMESSI Vol que la serveixi?

PURA No; ja 'm serviré jo.

NEMESSI Ja m' he rentat las mans, ja...

PURA Uy, uy, que 'n té de ganas d' enrahonar...

NEMESSI Ja no dich res més.

ESCENA VI

Mateixos, y TORIBI

que surt de puntetas, quedantse segon terme dreta.

TORIBI (Qué...! ¡qué miro!)

PURA Adonantsen. (Ell...! Fem veure que no m' en he adonat). Donchs, sí, senyor Ricart: may l' hi pagaré las atencións que continuament vé dispensantme. Pausa.

TORIBI (¡Qu' escolto!)

PURA Baix. Contesti, home!

NEMESSI Cá, barret; desprès 'm diría enrahonador.

PURA Baix. Pero home, contesti.

NEMESSI Qu' haig de contestar?

PURA Baix. ¡Qu' es burro!

NEMESSI Que soch burro, no ho dich.

PURA Baix. No, home. Alt y cridant. L' hi he dit que may l' hi pagaré...

NEMESSI Sí, ja me 'n recordo; las atencións que l' hi he dispensat: ja 'm dirá quinas.

PURA ¡Y vosté 'm diu quinas..! (No farém pas res.) No 's recorda d' aquell ball que vam ballar á...

NEMESSI Ahont?

PURA (Fassi la comedia, home.) Alt, fentli senyas d' inteligencia. No se 'n recorda?

NEMESSI Com, com; ¡ah! sí, sí; no va ser el bolero?

TORIBI (¡El bolero!)

PURA D' ahont surt ara ab el bolero, si va ser una americana.

NEMESSI Ah! una americana, sí, es veritat, una americana.

PURA — Ab fingida coqueteria. Pero vosté té un vici... que sort que 'l meu senyor no ho veya.

TORIBI — (¡Qué!)

NEMESSI — Per vicis vinga ab mí.

PURA — Ja s' ha acabat el thé?

NEMESSI — Agafant l' ampolla de ví. Ja.

PURA — ¿Qué fa ara?

NEMESSI — Tinch set.

PURA — Vi, després del thé?

NEMESSI — Es veritat, qu' anava á fer... pero... ba, ba; ara ja la tinch. Se posa ví. 'M faré 'l cárrech de qu' es aygua.

PURA — Esperis home, que ja n' hi portaré d' aygua. (Veyám com acabará aixó) S' en vá per foro.

NEMESSI — No..! Beu. No 's cansi senyora! Pe ita p usa. Jo no se pas per quin mar navego... per ara 'l tracte no es dolent... després, trenta duros cada mes, pagat á la bestreta .. y ser majordom... ¡Deu n' hi dó. ! Y pensar que tot aixó ho dech á la meva dispesera... ¡quina ganga! De segú qu' aquesta bona senyora, també m' estima. ¡No hi ha com ser bon mosso! Pero, ¿perqué 'm deu fer fe aquesta comedia?

TORIBI — Adelantantse cremat Bona nit tinga!

NEMESSI — Sense ferne cas Bona nit.

TORIBI — Vosté no m coneix, oy?

NEMESSI — Jo? (Deu ser algún altre inglés. ¡Ay pobre de mí!)

TORIBI — Crehuantse de brassos. De manera que ab loque 's veu, vol ocupar el meu puesto?

NEMESSI — (Ah! Es el majordom; el ximple.) Bé, si senyor; y qué?

TORIBI — Cridant. Cóm? qué?

NEMESSI — L y. uy... no cridi que de més cremats que vosté n' hi vist... Si ocupo 'l seu puesto, senyal que vosté no ho feya bé... vaja, que

no servía per desempenyar aquest cárrech.

TORIBI ¡Miserable! (Si no 'm fes por, lo tiraría escalas avall á puntadas de peu). Miris, estart y no vull moure escándol Ja 'ns veurém las caras que á mí no 'm fa por ningú. *Acostantse á Nemessi fins casi á fregar la cara.* ¿M' entén? Ningú!

NEMESSI *Acostantse més cap á Toribi; aquest s' aparta.* Ni á mí tampoch ¿ho sent?.. y sápiga que si jo 'l rellevo á vosté, no ha sigut per solicitarho, sino que la senyora casi per favor m' ho ha demanat.

TORIBI ¡Ella!

NEMESSI Sí; ella, ella.

TORIBI Pero, ella!

NEMESSI Si senyor; ella, ella, la que ve després de la *ele* ¿que no sap l' abecedari?

ESCENA VII

Mateixos y BISTECKS

Ab un vas d' aygua y bolados damunt d' una safata.

BISTECKS *A Nemessi* La senyora diu que aquí té l' aygua.

NEMESSI Ves, regahi las flors.

TORIBI Qui t' ho ha manat que portesis aygua?

BISTECKS La senyora m' ho ha manat.

TORIBI Ves, tornaho á dintre.

BISTECKS Es que...

NEMESSI Bah! No 'n fassis cas!.. deixal dir, home, déixal dir! *Va á pendrer l' aygua y Toribi dona un cop á la safata fentho caure tot.*

TORIBI Au, al botavant!

NEMESSI ¡Llensarme l' aygua!.. (Sort que no es ví.)

TORIBI Sápiga que aquí jo soch...

NEMESSI Ningú no es!.. hasta avuy había pogut sé alguna cosa; pero 'l qu' es ara, ja ha caygut del poder.

TORIBI Miris!.. Bistecks, vesten del meu devant.

NEMESSI Bistecks, no te 'n vagis.

TORIBI Que no sents que 't dich?

BISTECKS Oh! Es que la senyora m' ha dit que de avuy endevant tenía qu' estar á las ordres d' aquet senyor.

TORIBI ¡Axió es infame! Ves, digas á la senyora que vingui; que vuy explicacións de lo que aquí passa. Bistecks se mira á Nemessi y fins qu' aquet parla no se 'n va. Toribi está nerviós.

NEMESSI Ves...

BISTECKS Vaig.

NEMESSI No sé que més explicacións vol, si ja ho sap tot! Está cansada de vosté, qu' es un boig arrematat... que no li fa res ben fet... y no sé quantas cosas més...

TORIBI ¡Pero axió es inaudit!

NEMESSI ¡Y qué ha de ser, home, qué ha de ser! Lo més natural del món: avuy 'ls en agrada un, demá un altre... y qui li diu que d' aquí un' hora no 'm clavi un sustitut p' els bigotis, que ho fará, si vol, més malament que jo, pero á n' ella li agradi més... son capritxos... ja se sap; de las donas no hi ha que ferne cas...

TORIBI Vosté es un poca vergonya y no se quin sant me deté, com...

NEMESSI ¿Un poca vergonya?.. que jo soch un..? A qué no m' ho torna á dir?

TORIBI Un poca vergonya, sí; que vol? Ja li he tornat á dir.

NEMESSI Donchs es molt mal dit, ¿ho sap? y no extranyo que ab aquest génit, la senyora se l' hagi tret del devant.

TORIBI ¡Vosté es un cobart!

NEMESSI ¿Qué n' ha de fer si ho soch? Ja 'm comensa á cremar!

TORIBI ¡Quíns coronels té l' Espanya!

NEMESSI Mellors que vosté.

TORIBI ¡Senyor Ricart!

NEMESSI Be. no 'm motegi, sent? què ó sino crido y 'l faig treurer p' els criats.

TORIBI *Amenassador* ¿A mí?

NEMESSI *Amparantse detrás d' una cadira* ¡Sí, sí, á vosté!

TORIBI *Agafant una cadira* ¡Oh! L' haig de matar.

NEMESSI ¡Socorro, socorro! ¡lladres! ¡¡lladres!!

TORIBI No, sino li valdrá..! quant més cridi pitjor.

NEMESSI (Adeu, Nemessi, d' aquí al cementiri.) *'S treu un mocador y 'l belluga en l' ayre.* No, no, home, no; parlament, demano parlament, home!

TORIBI Qué vol dir? Parli aviat!

NEMESSI Home, ja que li cou tant *S' hi acosta.* li faré una proposició.

TORIBI *Mou la eadira* Digui, pero prompte.

NEMESSI *Apartantse* No fem bromas. home... calmis... perque si jo m' enfado també soch terrible Tal vegada tot se puga arreglar. ¿Qué li sembla si 'ns partíssem la feyna? Si vol jo 'n parlaré á la senyora.., aixís ella estará més ben servida... ja veu que jo 'm poso en bon tereno.

TORIBI No hi ha més, jo 'l mato..! jo 'l mato!.. *Va per agafarlo, Nemessi fuig y va tirant cadiras per tot hont passa; al fi Toribi cau.*

ESCENA VIII

Mateixos y PURA

PURA ¿Qu' es aixó?

TORIBI Ah! vosté senyora? Vull comptes complerts de la seva incalificable conducta.

NEMESSI Uy, uy, uy, com crida!.. sembla l' amo!

TORIBI Es clar qu' ho soch!

NEMESSI Si qu' es ben boig, pobre home!

TORIBI ¡Infame! Jo que la creya tant amant, tant bona!

PURA Es que...

TORIBI Es inútil senyora! Ho he sentit tot...

PURA Ah! escoltavas?

NEMESSI ¿Escoltava? Axió si que 's un vici imperdonable.

TORIBI Calli, vosté, ó l' hi... Plorant. ¡Jo que 'm creya ser estimat! ¡quin desengany més terrible!

PURA ¡Ah! ¿Ploras? Aixís m' estimas? Ja has tingut gelos...

TORIBI T' estimaba... ara no; ara ha sigut massa fort el desengany.

NEMESSI ¡Qué!

PURA No, no, Toribi meu, no 't só enganyat! Tant sols he volgut probarte! Ara ja estich satisfeta.

NEMESSI Com! Qué? Aquesta dona també es boja! Axió es un Sant Boy petit!

TORIBI No, no cal que t' hi empenyis... ¡si no 't creuré..! vès si 'l coronel s' hauría prestat á fer aquesta comedia ridícula ..

PURA ¡Qué..! si no es coronel, ni comandant, ni tant sols arriva á sargento. Es un pobre home que hi trobat aquí per casualitat y me n' hi servit per portar lo meu plan endavant.

TORIBI Cóm! ¿No es el coronel? Agafantlo per la casaca. Allavoras ¿qui es vosté?

NEMESSI Ep, ep, ep! no m' estiri la casaca, que si me l' esquéixa, me la pagará.

PURA Déixal, home...

TORIBI Que hi fá, donchs, vosté en aquesta casa? ¿No sap qu' ara, si vull puch acusarlo d' as·

saltador de domicilis y durlo á la Gobernació, devant del Jefe de policía.

NEMESSI No, no, no ho fassi per l' amor de Deu!

TORIBI Ah! Es dir que li fa por la justicia?

NEMESSI Es que á n' aquet jefe que diu l' hi dech tres pessetas.

TORIBI Donchs al jutjat.

NEMESSI Tampoch! perque no hi ha cap empleat que no li degui alguna cosa.

PURA Bé, déixal, home: no ha vingut pas per res de mal... la t' ho contaré tot després. ¡Pobre home!

TORIBI Ah! no. 'L qu' es el disgust que m' ha donat, no li perdono de cap manera. Al menos que passi un parell de quinzenas al calabosso.

NEMESSI Home, no. ¿Perqué?

PURA Déixal, espós meu.

TORIBI No, no; me l' ha de pagar, com Toribi Rexach que 'm dich.

NEMESSI ¡Ah! vosté es Don Toribi Rexach? Be, be, home, be... m' alegro molt de conéixel.

TORIBI Que 's burla de mi? ¡Insolent! Vol encare...

NEMESSI No, no, gracias; no vull res; no més que fassi 'l favor d' escoltarme á l' orella.

TORIBI Bueno... escolto; pero no 'n treurá res...

PURA Ab mimo. ¡Toribi..!

NEMESSI Baix á Toribi. Si no 'm fa portar ab cotxe y no 'm dona avans un bitllet de deu duros, dich á la seva senyora... lo que hi ha entre vosté y l' Emilia del Circo Espanyol.

TORIBI (M ha mort!) ¡Ay carat! home dispensim... quina casualitat ser vosté!.. y a fe que no me 'n recordava... tingui, tingui.

PURA ¿Qué?

TORIBI Cal deu duros que l' altre día... m' en havía distret.

PURA Deu duros de qué..?

TORIBI *Indecís.* De...

NEMESSI Cá!.. Passant pe 'l carrer de Fernando, va trencar un vidre de ca 'n Camps y...

TORIBI Sí; y no portava prou diners, saps?

ESCENA IX

Mateixos y BISTECKS

BISTECKS Senyors... si no manan res més, 'ns en anirém cap al llit.

PUR. TOR. No volém res més; podeu anarhi.

NEMESSI Ep, ep, alto! No pot ser de cap manera.

TORIBI Ah! sí: te rahó! Bistecks digas al cotxero qu' enganxi y dugui á n' aquet senyor allá hont li digui. (Aixís te trenquessis la nou del coll.)

NEMESSI Conformes. *A Pura.* Lo de ser majordom, ho deixarém corre per ara... (aquet tipo no 'm fa goig.. remuga molt y me 'n fará alguna). Senyora, als peus de vosté. Li beso la má, D. Toribi.

PURA Passihobé, y cuydado per l' escala.

TORIBI Passihobé... (¡lladre!)

ESCENA ULTIMA

PURA *y* TORIBI

PURA Qu' es estrany qu' hagis molestat al cotxero...

TORIBI No ho es gens. ¿No volías castigarlo per la falta que 'ns ha comés avuy?

PURA — Ay, gracias á Deu, que comensas á fer alguna cosa be!

TORIBI — Es qu' ara vull complauret en tot y per tot.

PURA — ¡Deu ho fassa!

Al públich.

Bueno, donchs, ja estém entesos
si es que 'ls ha posat d' humor
aplaudeixin els INGLESOS
per complaure á n' el autor.

FÍ.